

Waltanie
Destination nature 2020

**GEKEURD + GOEDGEKEURD:
4 SUPERTOCHTEN
IN DE HAUTE ARDENNE !**

SPELEN

**VEEL INFO OVER
DE NATUUR**

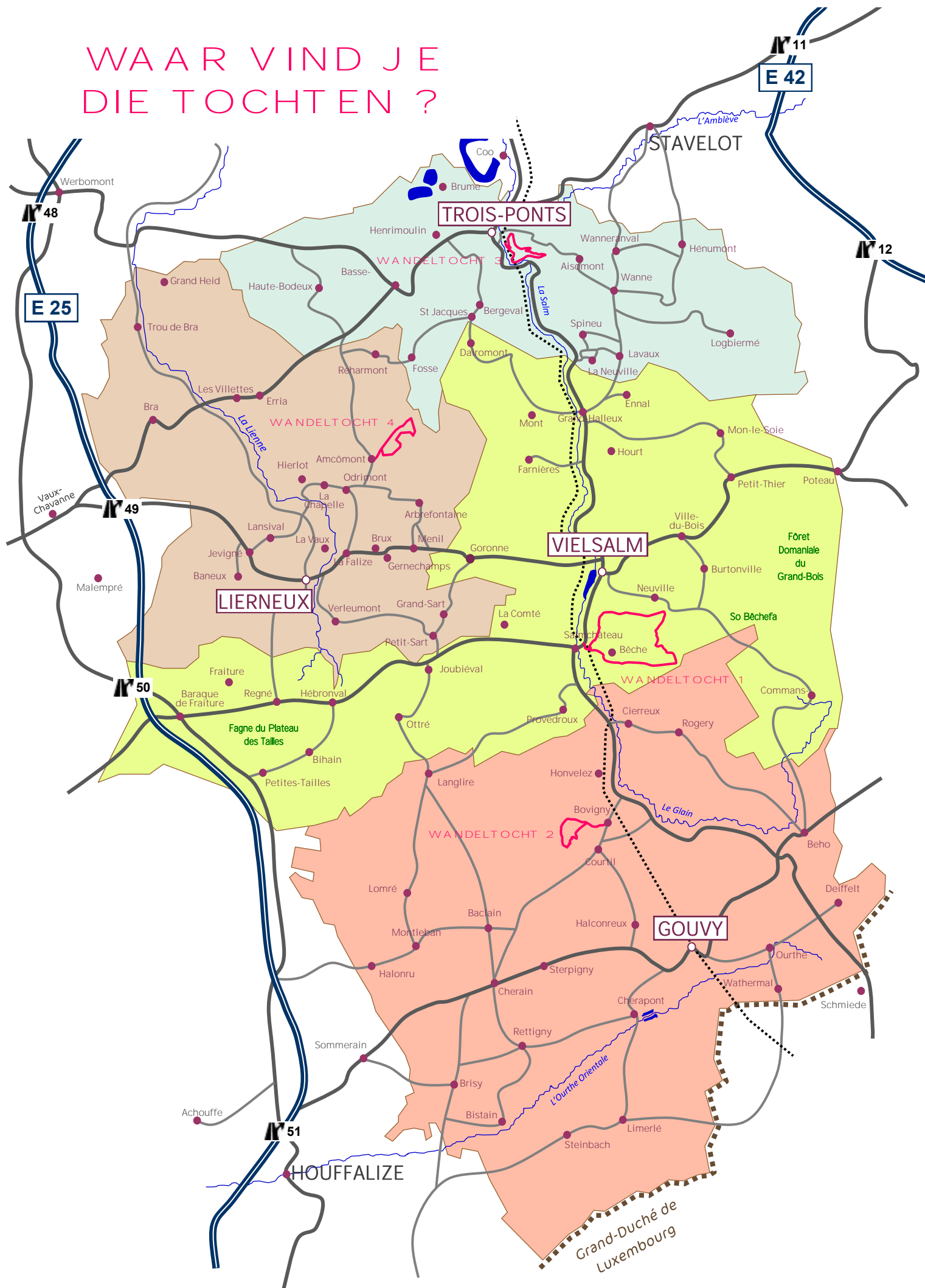
+ JOUW POSTER

IDEETJES VOOR
KNUTSELEN

OP VAKANTIE

WAAR VIND JE DIE TOCHTEN ?

- VOORAF -

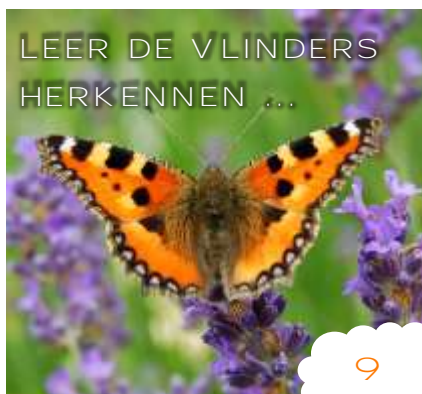
2020. de natuur roept !

In de Haute Ardenne beleef je de natuur elke dag opnieuw: je koestert ze en wil ze heel graag delen met vrienden uit de stad. Ook onze kinderen zijn trots op deze natuur. Ze hebben hun favoriete wandeltochten en bosspelen, en ze kennen plekjes met adembenemende uitzichten of verborgen hoekjes die je enkel aan beste vrienden toont.

4 jonge verkennertjes laten je kennismaken met de tocht die ze aan iedereen kunnen aanbevelen. We danken hen (en hun ouders!) voor de info, de leuke plannetjes, de foto's, de recepten en de spelen. En nu is het jÓúw beurt! Volg met het hele gezin hun spoor, verander van lucht, laat alles los, vind jezelf !

Veel leesplezier,

Sylvie LEJEUNE-JANKOWSKI,
Directrice de la Maison du Tourisme Haute Ardenne.

... EN DE BLADEREN

EN OOK :

EEN TOCHT IN VIELSAIM	6
Sparrenecke	10
EEN TOCHT IN GOUVY	12
Eetbare bloemen	15
EEN TOCHT IN TROIS-PONTS	22
Natuurportretten	26
EEN TOCHT IN LIERNEUX	28
De mieren	30
Bouw een windmolentje	33

Dank aan:

Julia Jadot, Manon Duvivier, Lucia Urbano, Marie Minet, Aline Lejeune, Véronique Strée, Nathalie Monami, Josy Mottet, Raphaël Thunus.

TOCHTEN MET WEGWIJZERS

Zoek eerst een interessante wandeltocht die vanuit je vakantieplaats vertrekt. Bereid je goed voor door een wandelkaart aan te schaffen in onze kantoren:

► **in Vielsalm:**

Avenue de la Salm 50 - 6690 VIELSALM

► **in Gouvy:**

Rue de la Gare 31 - 6670 GOUVY

► **in Lierneux:**

Rue du Centre 80 - 4990 LIERNEUX

► **in Trois-Ponts:**

Rue Traverse 9 - 4980 TROIS-PONTS

DEEL JE BELEVENISSEN !

Stuur ons je mooiste vakantiefoto's en tekeningen. Of doe zoals Julia, Manon, Lucia en Marie: maak je eigen reportage voor publicatie op onze Facebookpagina !

info@haute-ardenne.be

DE GEDRAGSREGELS VOOR DE JONGE VERKENNER

1. **BLIJF OP BEWEGWIJZERDE PADEN EN GEOPENDE VERKEERSWEGEN .**

Zo verstoor je het evenwicht tussen planten en dieren niet .

2. **NIET ROEPEN.**

Onze dieren in het wild zijn héél schichtig. Je krijgt ze alleen maar te zien als je ze niet laat schrikken .

3. **HONDEN ALTIJD AAN DE LIJN.**

Je trouwe viervoeter kan andere dieren angst aanjagen en allerlei nesten verstoren.

4. **VERNIEF GEEN BOMEN OF STRUIKEN.**

Pluk zo weinig mogelijk en raak asjeblieft niet aan een beschermde soort.

5. **MAAK GEEN VUUR.**

Het brandgevaar is altijd veel groter dan het lijkt !

6. **KAMPEREN IN HET BOS? DAT IS VERBODEN.**

Er zijn in deze omgeving heel wat kampeerterreinen.

7. **WEES VOORZICHTIG IN HET JACHTSEIZOEN.**

Verbodsborden worden speciaal voor jouw veiligheid opgesteld! Van oktober tot januari vind je op onze website de lijst van de gesloten wandelingen .

8. **NEEM JE AFVAL MEE.**

Zo blijft het bos netjes en aantrekkelijk, ook na jouw doortocht.

9. **OOK IN BEKEN EN RIVIERTJES WEMELT HET VAN LEVEN.**

Verstoor ze zo weinig mogelijk .

De Schatten van de Sa

Julia is 10 jaar en woont in Rencheux. Zij is dol op dieren, de natuur, dansen en chocolade! Loop even mee, want ze laat je de schatten van haar dorp ontdekken!

Wat ik het fijnst vond van deze tocht :

Ik aai graag de geitjes in het Keltisch kamp! Zij zijn helemaal niet bang en komen tot bij je, maar ... opgelet: je mag ze geen eten geven. Het is een heel leuke wandeling: net alsof je in de bergen bent!

Wat ik minder fijn vond :

Het eerste stukje (Chemin de la Bossette) gaat erg steil omhoog!

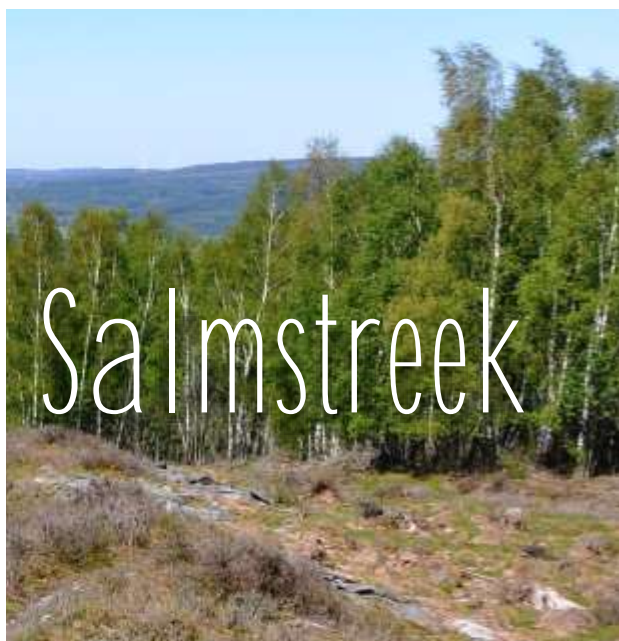
Wat ik heb geleerd :

Dat de mensen heel lang geleden (in de middeleeuwen) op deze plek molenstenen maakten van arkose. Je kunt er zelfs nog vinden tussen al die stenen! Langs het pad staan veel informatieborden met heel veel interessante weetjes.

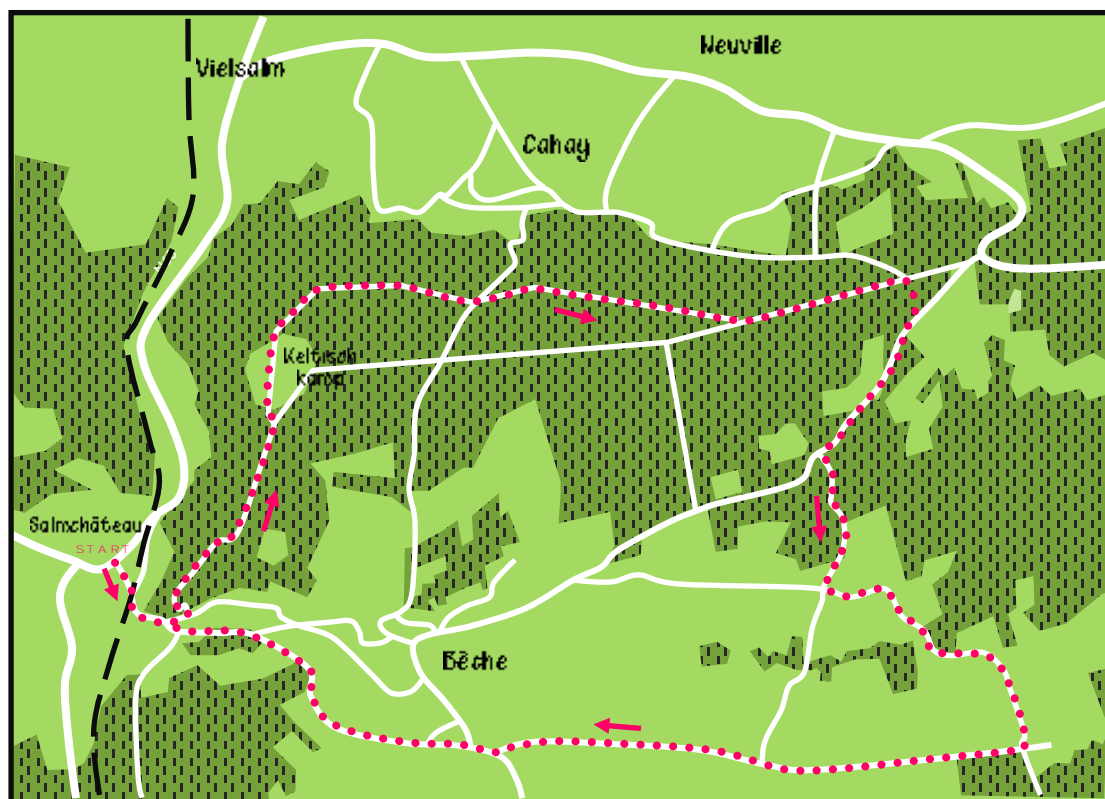
Het mooiste plekje van deze tocht :

Daar hoeft ik niet over na te denken: het Keltische kamp! Je hebt er een prachtig uitzicht, er is een observatietafel en bij mooi weer kun je zelfs Stavelot en de Baraque de Fraiture zien liggen! Dit is ook een mooi plekje voor een pauze en een picknick!

- Afstand: 9 km (+/- 3 uur)
- Wegwijzer: **TPS SdL**
- Vertrekpunt: Place de l'Église 3
6690 Salmchâteau (VIELSALM)
Lat. 50.265954 - Long. 5.906160
- : NEE

DE MIJNGANGEN

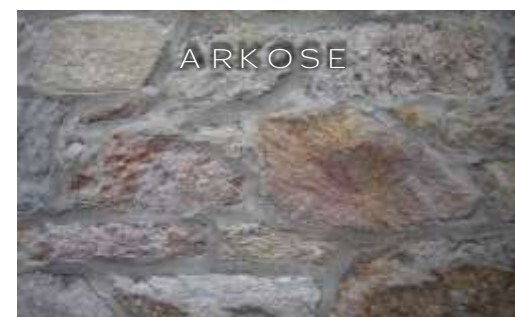
De ondergrond van de Salmstreek is een doolhof van mijngangen ('galerijen').

De mijnwerkers hebben soms heel lange gangen uitgekapt om tot bij de 'goede' steenlagen te

geraken. Het rotsmassief is zó hard en sterk dat de meeste gangen niet eens gestut hoefden te worden. Er werden spoorlijntjes aangelegd om de uitgekapte steenblokken op karretjes uit de mijn te vervoeren. De ontginningsruimtes waren enorm groot: iemand zei dat de kerk van Vielsalm zomaar in de grootste zaal zou kunnen staan. De mijnwerkers kaptten de blokken voorzichtig los langs de natuurlijke breuklijnen in de schist (leisteen). Zolang de blokken nat waren, kon je ze vrij gemakkelijk splijten: ze werden dus 'vers' gehouden door ze met doorweekte zakken te bedekken.

Op andere plaatsen werden gelijkaardige, vaak minder lange gangen uitgekapt om de coticule of 'scheermessteen' te ontginnen. Deze gangen volgden gewoon de zeer dunne aders, zonder grote ontginningsruimten.

Gesteente
centraal
in de natuur

2 MUSEA OM TE BEZOEKEN :

Slijpsteenmuseum

rue du Coticule 12
6690 SALMCHÂTEAU (VIELSALM)
+32 (0)80 21 57 68

Oude gerestaureerde werkplaats, over de ontginning van coticule.

Maison du Pays de Salm

Avenue de la Salm 50
6690 VIELSALM
www.maisondupaysdesalm.be

Ontdekking van de geologie, geschiedenis en folklore van Vielsalm.

De vlinders

Hoe rupsen zich (letterlijk) ontpoppen tot vlinders?

Als een vlinder eitjes legt, komen er enkele dagen (of maanden) later rupsjes uit te voorschijn. Die beginnen meteen te eten. Een rups eet veel; hun huid wordt hierdoor al snel te klein. Daarom wordt die huid meerdere keren vervangen. Bij de laatste gedaanteverwisseling krijgt ze een hard schild. Ze hecht zich dan vast onder een blad en blijft daar zonder nog te bewegen. Na enkele weken gaat deze cocon open en komt een mooie vlinder te voorschijn!

MET WAT GELUK ZIE JE EEN VAN DE 6 VLINDERS
DIE HIER HET MEEST VOORKOMEN !

Enig idee welke rups bij welke vlinder hoort? Verbind ze met elkaar:

KLEINE VOS

Grootte: 4,4 cm.

Gastplant: brandnetel.

Onderaan onregelmatige rand met blauw .

DAGPAUWOOG

Grootte: 6 cm.

Gastplant: brandnetel, hop.

Rood en zwart op elke vleugel, grote blauwe 'ogen'.

CITROENVLINDER

Grootte: 5,5 cm.

Gastplant: zwarte els, wegedoorn.

De mannetjes zijn lichtgeel, de vrouwtjes groenachtig.

ATALANTA

Grootte: 6,2 cm.

Gastplant: brandnetel, hop, distel.

Trekt in de winter tot in Spanje. Zwarte vleugels met oranje banden en witte vlekken.

KOOLWITJ E

Grootte: 6,2 cm.

Gastplant: kool.

Donkere vleugeluiteinden en zwarte vlek.

BONT ZANDOOGJ E

Grootte: 4,8 cm.

Gastplant: grasachtigen.

Bruin met geelachtige vlekken. Komt frequent voor in bos.

SPARRENCAKE

Ik maakte de tocht eind april, toen de natuur weer tot leven kwam! Dat was een goede gelegenheid om enkele jonge picea-scheuten te plukken (gewone spar). Ik proef heel graag de wilde planten van mijn streek. Hier volgt een receptje voor de liefhebbers:

Ingrediënten:

- ♦ 75 g zachte boter
- ♦ 75 g suiker
- ♦ 1 snuifje zout
- ♦ 2 eieren
- ♦ 175 g bloem
- ♦ 1 zakje bakpoeder
- ♦ 1 potje natuuryoghurt (125 g)
- ♦ 75 g amandelpoeder
- ♦ +/- 50 jonge scheuten van de spar

Bereiding:

Pluk de sparrenscheutjes. Proef ze gerust om te controleren of ze niet te bitter maar veeleer een beetje zuur smaken. Spoel ze met water, droog ze af en hak ze fijn. Laat de oven voorverwarmen tot 180°C. Wrijf suiker en zout over de gehakte sparscheutjes zodat ze hun aroma vrijgeven. Voeg de eieren eraan toe. Goed vermengen. Voeg dan de boter toe en daarna de bloem met het bakpoeder. Goed blijven omroeren na elk ingrediënt, ook na de yoghurt en de amandelen. Giet dit mengsel in een cakevorm (in silicone). Bak je cake gedurende 45 minuten. Haal hem uit de vorm en leg hem op een roostertje. Smakelijk!

Variant : in de zomer kan je de sparrenscheutjes vervangen door een glas bosbessen !

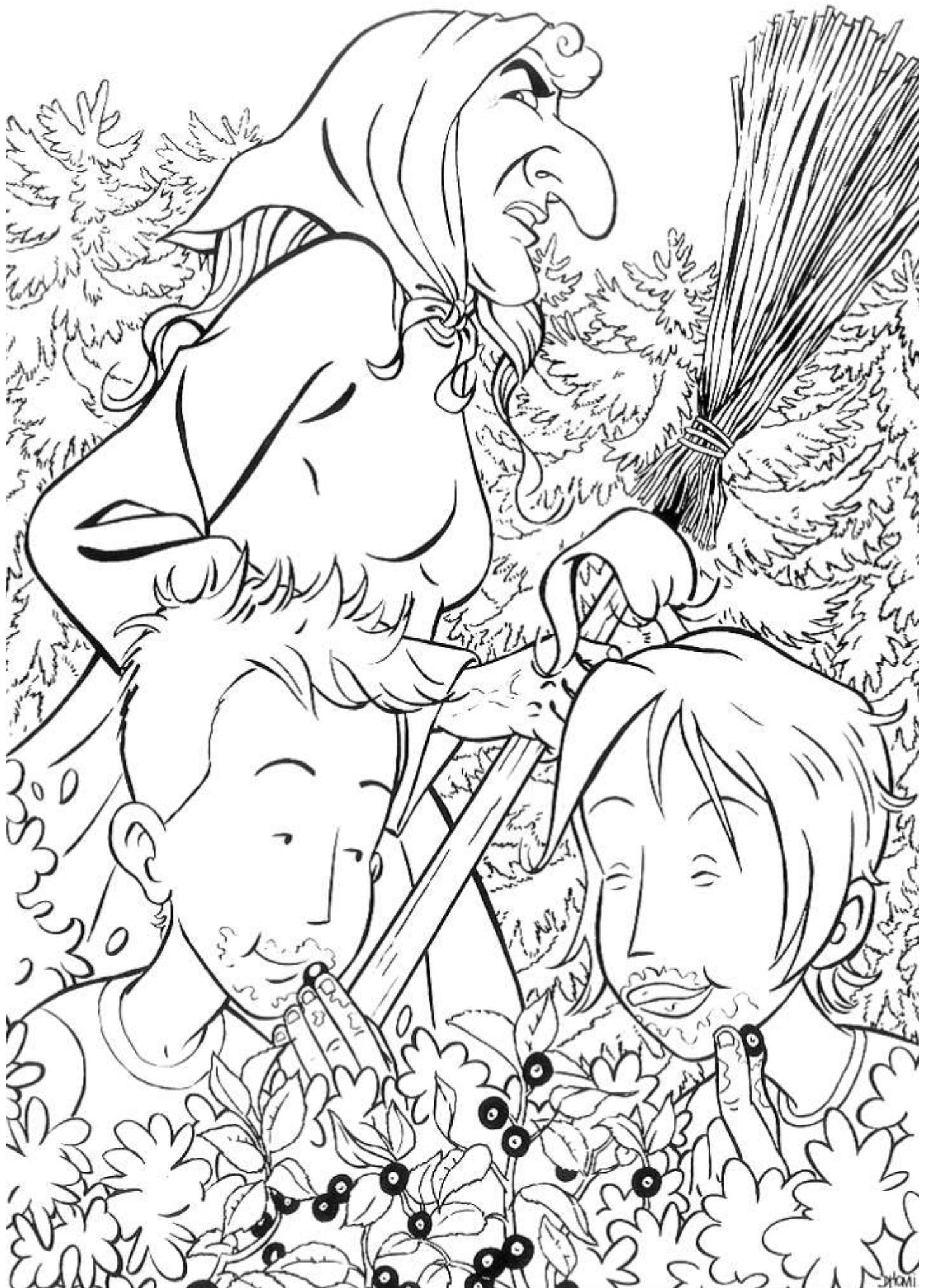
WIST JE DIT?

De picea (spar) behoort tot de natuurlijke flora van Vogezen, Jura en Alpen. Het is de mens die hem in de eerste helft van de 19e eeuw heeft aangeplant in de Haute Ardenne met het oog op houtontginning. Hij wordt verwerkt tot planken, meubels, palen (wegens de zeer rechte stam), papierpulp, spaanplaat en pellets. Hij wordt ook gekweekt voor de jaarlijkse kerstbomen. Zeg niet zomaar 'den' tegen een 'spar'. Het is ook een naaldboom, maar van een andere soort.

HOE HERKEN JE DE PICEA (SPAR)?

- ➔ De naalden zijn volledig rondom de twijg ingeplant.
- ➔ Ze zijn meerzijdig (je kan ze tussen je vingers laten rollen en ze prikken).
- ➔ Ze hebben een citroenachtige smaak.
- ➔ De vruchtkegels hangen.

WANDELTOCHT 2 ► GOUVY (BOVIGNY)

De Fange van Chi

Manon is 9 jaar, woont in Halconreux en houdt van kajakken, boomklimmen en overnachten in een tent. Ze is dol op tomaten met mozzarella en alle snoep! Volg haar: zij neemt je mee naar een natuureservaat vlak bij waar ze woont.

Wat ik het fijnst vond van deze tocht:

Alle dieren die je hier kunt zien! Ik heb veel verschillende vogels horen zingen en veel vlinders en libellen gezien. Er zijn zelfs geiten die je kunt roepen: ze komen tot vlak bij jou! Overal rond het pad staan prachtige mooie heesters met bloemen (brem, bosbes).

Wat ik minder fijn vond:

Het begin en het einde van de tocht loopt over een teerweg: dat is niet zo leuk!

Wat ik heb geleerd:

In een natuureservaat zijn de dieren thuis! De groene kikvorsen kwaken in de lente héél erg luid, en de dieren zijn niet bang om zich te tonen. De mieren bouwen een mierenhoop door naalden en doornen bij te sjuwen op hun rug. Zo beschermen ze de koningin(nen) en kunnen ze zelf schuilen bij al te slecht weer.

Het mooiste plekje van deze tocht:

De knuppelpaden: de helft van de tocht verloopt over bruggetjes van houten planken en rondhout. Op sommige plaatsen zie je het water onder je voorbij stromen. Zo blijven onze voeten droog en vermijden we om kwetsbare planten op de bodem plat te trappen. Er is zelfs een leuk plekje om even te rusten en te picknicken!

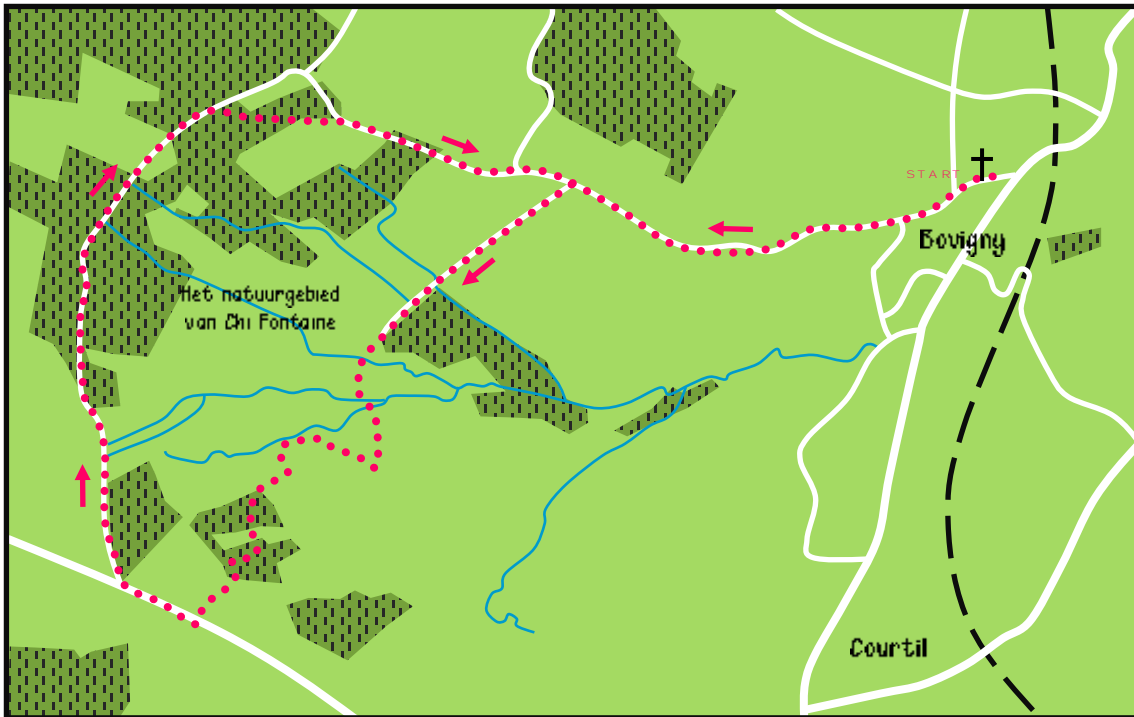

Chi Fontaine

- Afstand: 5 km (+/- 2 uur)
- Vertrekpunt: Kerk van Bovigny
Bovigny 54 - 6671 GOUVY
Lat. 50.225097 - Long. 5.918306

- : NEE

Het natuurgebied van Chi Fontaine

Wat zijn natuurgebieden of -reservaten?

Dat zijn beschermde zones waar de natuur absolute voorrang krijgt. De site van Chi Fontaine, op enkele kilometers van Gouvy, strekt zich uit over 37,5 hectare. Tot in het begin van de jaren 90 domineerden hier nog saaie picea-aanplantingen. Vandaag vind je er een uitzonderlijke fauna en flora in diverse bijzondere omgevingen! Er is opnieuw vochtige heide sinds de naaldbomen werden gerooid. Er werden een tiental poelen uitgegraven (via het LIFE-project 'Ardenne liégeoise') en een omheind weiland gecreëerd (LIFE-project 'Nardus'). Dankzij allerlei specifieke beheersprojecten is op de site opnieuw een mooie vlinder te bewonderen: de zeldzame **veenbesparelmoervlinder** die zijn eitjes enkel legt op de veenbesstruik die hier nu overvloedig groeit. De biodiversiteit eist opnieuw haar rechten op in deze schitterende omgeving waar vroeger haast uitsluitend naaldbomen groeiden.

Veenbesparelmoervlinder

Veenbesstruiken behoren tot de familie van de heideachtigen (ericaceeën), samen met dopheide, bosbessen en blauwe bosbes. Hun rode bessen zijn eetbaar, maar groeien tamelijk verborgen en niet erg overvloedig.

OPGELET: NIET AANRAKEN !

De **reuzenberenklauw** is een invasieve exotische soort die uitgeroeid moet worden. We zijn overigens op de goede weg: hij komt steeds minder voor in Haute Ardenne. Het **vingerhoedskruid** daarentegen is een soort van bij ons die al ons respect verdient: het is zeer nuttig voor de bestuivende insecten omdat het zo rijk is aan nectar !

**Ze zien er allebei zeer leuk uit ...
Laat je echter niet misleiden!
Deze 2 bloemen zijn gevaarlijk!**

DE REUZENBERENKLAUW

Hij kan tot 3 meter hoog worden en bloeit in juni-juli. Zijn bloemscherm van witte bloemen kan een doorsnede van 50 cm bereiken! Je huid wordt na contact met het plantensap meer dan een week hypergevoelig voor de zon, ook na grondig afspoelen. De huid wordt rood en opgezwollen; na 1 à 2 dagen verschijnen ook grote blaren. De letsels lijken op brandwonden.

HET VINGERHOEDSKRUID

Je kunt deze schitterende bloemen onmogelijk voorbijlopen zonder ze gezien te hebben ! De stengel is meestal ruim een meter hoog, en de klokvormige bloemen zijn paarsrood. En toch ... Wees op je hoede: de plant bevat de uiterst giftige stof digitaline waarvan je moet braken en duizelig wordt. Een ernstige vergiftiging kan zelfs tot hartstilstand leiden!

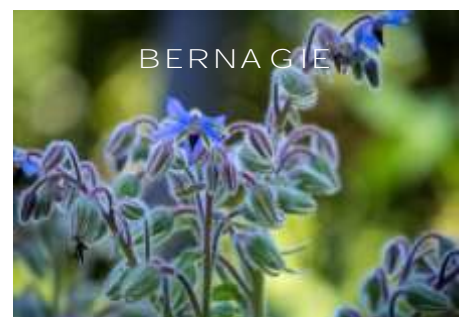
Eetbare bloemen

De natuur is genereus !

Wist je dat je sommige bloemen kan eten? Je kunt ze toevoegen aan een salade om voor een beetje kleur te zorgen, of ze gewoon op een bord leggen om dit te versieren. Je kunt ze zelfs verwerken in ijsblokjes om iedereen te verbazen bij het aperitief !

LEER ZE KENNEN OM ZE TE KUNNEN PLUKKEN
LANGS DE PADEN OF IN HET VELD:

Download de app **Pl@ntNet**,
daarmee kan je planten identificeren
tijdens je wandelingen!

OXO NATUUR

EEN SPEL IN DE NATUUR
MIDDEN IN HET BOS!

Je kunt het heel eenvoudig spelen! Zoek :

- ◆ 6 boomtakken
- ◆ 8 sparappels
- ◆ 8 grote bladeren
- ◆ en een tegenstander! 😊

Het spel OXO wordt ook 'tik-tak-tor' of 'boter-kaas-en-eieren' genoemd. Vervang de O door de grote bladeren en de X door de sparappels.

SPELREGELS:

Twee spelers nemen het tegen elkaar op. Ieder moet op zijn beurt met zijn symbool één vakje van het rooster invullen: O (blad) of X (sparappel). Winnaar is wie erin slaagt 3 identieke symbolen op één rij te plaatsen (horizontaal, verticaal of diagonaal).

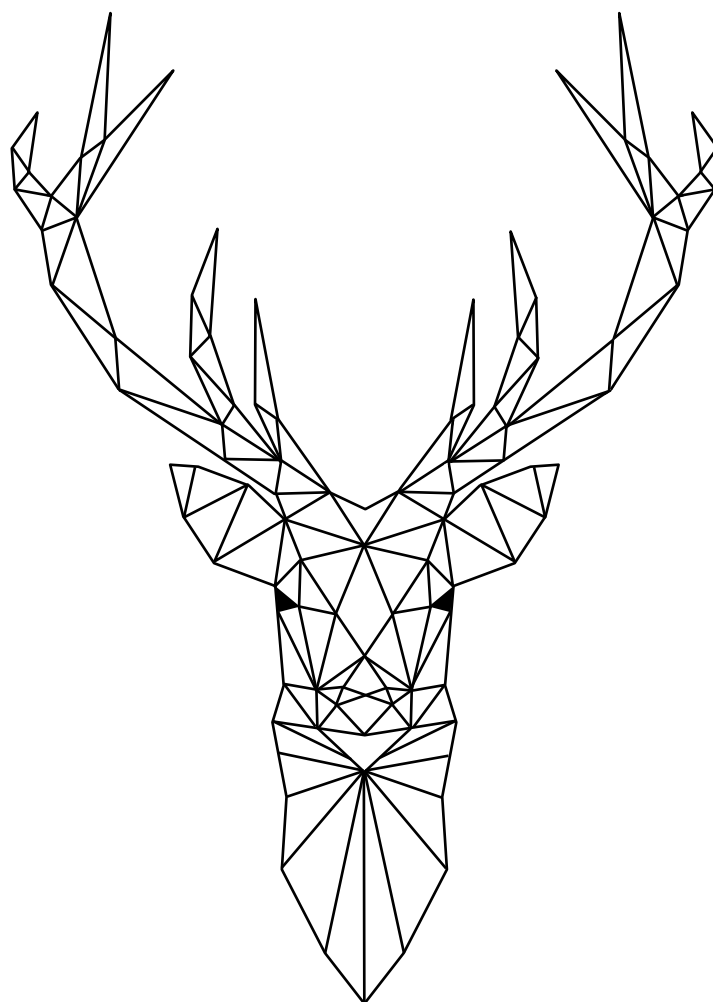
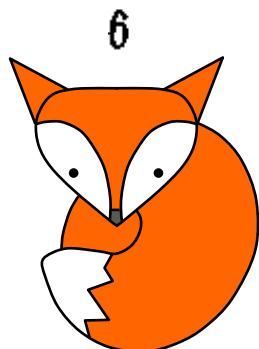
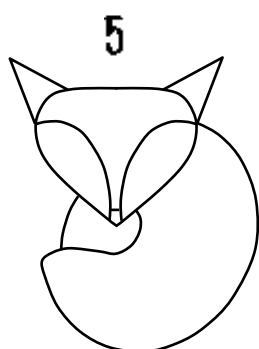
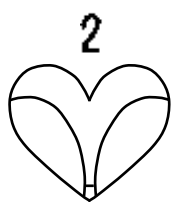
Ik heb op deze wandeltocht alles kunnen vinden wat ik nodig had om een **natuur-mandala** te construeren. Vergeet niet om een linnen zak mee te nemen als je gaat wandelen: zo kun je alle schatten opbergen die je onderweg vindt. Verzamel keien, bloemen, sparappels, bladeren, ... Creëer daarna je kleurrijke kunstwerkje door al je vondsten op de grond uit te stallen. Gebruik al je verbeelding!

ZOEK DE 7 VERSCHILLEN:

Leer een vos en een hert te tekenen

De wandeling van de

Lucia is 9 jaar en woont in Lavaux. Ze houdt van dansen, tekenen, tennis en wandelen met de familie. Zij neemt je mee naar de gezonde en zuivere lucht bovenop de Tour Leroux in Trois-Ponts!

Wat ik het fijnst vond van deze tocht:

Wandelen over het pad langs de waterloop. Het was daar afwisselend zon en schaduw, en ik mocht met de voeten in het water, want het was mooi weer!

Wat ik minder fijn vond:

Het laatste stukje naar de Tour Leroux was héél steil. Maar het was wél echt de moeite waard!

Wat ik heb geleerd:

De Tour Leroux is 16,65 meter hoog. Ik moest 65 trappen klimmen voor dat prachtige uitzicht over onze gemeente. In de oorlog van 1940-45 stond hier een militaire uitkijktoren. In 1996 werd hij opnieuw opgebouwd. Nu is het een toeristische uitkijktoren. Ik ben ook te weten gekomen dat de wandeling langs drie rivieren loopt: de Amblève, de Salm en de Baleur (die ook de Bodeux wordt genoemd).

Het mooiste plekje van deze tocht:

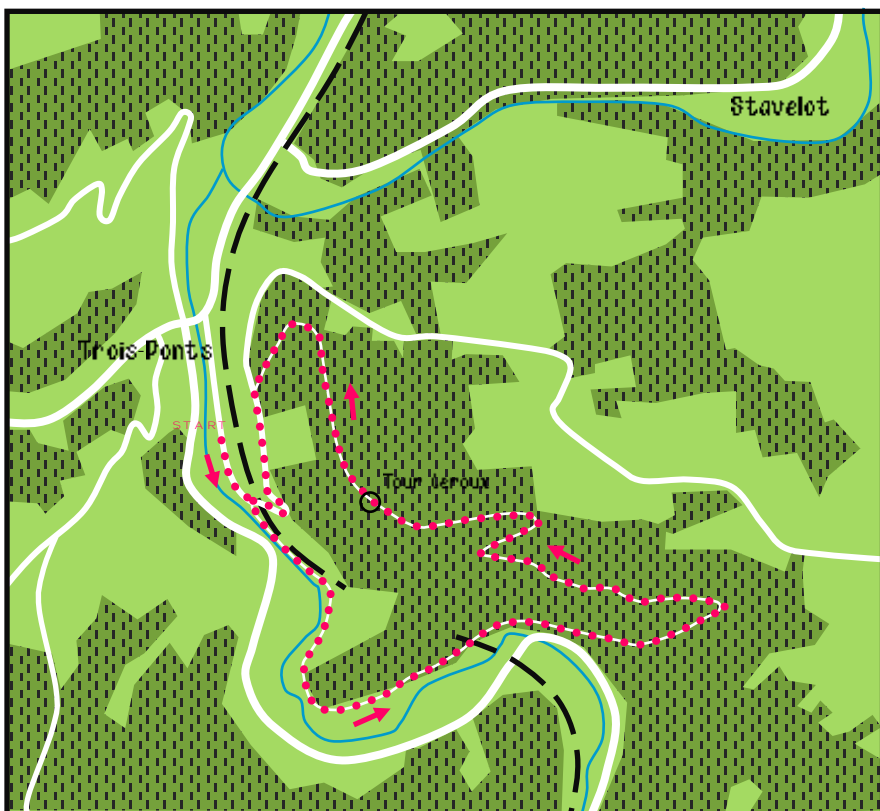
Het uitzicht vanop de toren is schitterend. Ik heb geprobeerd om de plaatsen te vinden die ik ken, en ook om het traject van onze wandeling te volgen.

Tour Leroux

- Afstand: 5 km (+/- 2 uur)
- Wegwijzer:
- Vertrekpunt: Place de la Gare
4980 TROIS-PONTS
Lat. 50.36761 - Long. 5.87365
- : NEE

DE GROTE SCHATTENJACHT:

En leuke bezigheid om je onderweg te amuseren tijdens je wandeling met je vrienden of met je gezin! Probeer deze **18 natuurlijke elementen** te vinden binnen een bepaalde tijd (bijvoorbeeld 30 minuten). Als de tijd om is, vergelijkt iedereen wat hij/zij gevonden heeft, en is het tijd om punten te tellen! Wie zou er winnen?

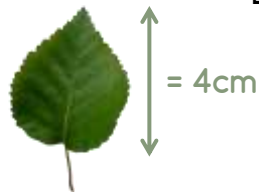
blad van de esdoorn

+5

blad van de berk

+5

struikvormig korstmoss

+5

blad van de lijsterbes

+10

Getande rand

blad van de hazelaar

+5

blad van de blauwe bosbes

+5

Wat is dat bolletje op het beukenblad?

Dat is de **galappel van de beuk**. Dit zie je bij ons vrij veel. Het is helemaal niet gevaarlijk voor de gezondheid van de boom! Het komt voort van een kleine vlieg (*Mikiola fagi*) die haar eitjes legt op de bovenkant van het blad. Dit legsel veroorzaakt een reactie van het blad: er wordt een galoppeltje rond de larve ontwikkeld. De larve voedt zich hiermee en kan zich er veilig in ontwikkelen. In de herfst valt het galoppeltje op de grond, in het bodemstrooisel (beschut door bladeren). In de lente verlaten de volwassen vliegjes het appeltje en begint de cyclus opnieuw. Als je het appeltje voorzichtig opent met een mes, vind je de larve aan de binnenkant...

blad van de (tamme) kastanje

+20

blad van de Amerikaanse eik

blad van de zomereik

tak van lork (lariks)

blad van de (wilde) kastanje

sparappel van de picea

sparappel van de picea, aangevreten door een dier

tak met geel/groen bladachtig lichen (kostmos)

tak met vruchtkegels ('appels') van de lariks

blad van de beuk

blad van de haagbeuk

stukje schors van de berk

NATUURPORTRETTE

Het was zomer toen ik deze wandeling maakte, maar je kunt deze creaties ook in de herfst namaken! Ik hou van bomen en ik verzamel graag bladeren in verschillende kleuren en vormen.

MATERIAAL:

- ♦ papier.
- ♦ kleurstiften of -potloden.
- ♦ bladeren van de bomen, bloemen, ...

En je kunt beginnen! Vind een plekje waar je het blad kunt kleven. Neem je stiften en potloden. Maak een tekening en bedenk eens hoe je ze kunt vervolledigen met de bladeren van bomen!

En als je eens aan een herbarium begon?

Een mooi idee om een onvergetelijke en onvergankelijke herinnering aan je vakantie te behouden! Pluk bloemen en planten die je bevallen. Leg ze keurig plat tussen 2 vellen krantenpapier, en pers ze bijeen, bijvoorbeeld in een woordenboek. Vergeet niet de plant na enkele dagen te verplaatsen! Als ze de hele tijd op éénzelfde plaats blijft, kan ze beschimmelen. Zodra je planten gedroogd zijn, kan je ze in een mooi schrift plakken. Schrijf hun naam erbij, met je vakantieherinneringen!

Verbind de 413 puntjes ...

WANDELTOCHT 4 ► AMCÔMONT (LIERNEUX)

Marie, 10 jaar, gemeente Lierneux

Marie is 10 jaar en woont in Lierneux. Ze houdt van de natuur, van dieren, van gymnastiek, naaien, knutselen en trampolinespringen! Kom mee, achter haar aan: samen met haar gaan we in deze schitterende wandeling op zoek naar sporen van mieren ...

Wat ik het fijnst vond van deze tocht :

We kregen die enorm grote windmolens van heel dichtbij te zien. En de stenen sculptuur van de salamander. Ik had er al van gehoord, en ik keek vol ongeduld ernaar uit. Het is enorm groot, en toch had ik niet meteen gezien, verstopt achter het struikgewas. Maar ik was wel onder de indruk van dat schitterende kunstwerk. Het is zo megagroot: wel 15 meter lang !

Wat ik minder fijn vond :

Er hangt een hoogspanningslijn boven die site. Dat is niet zo fraai !

Wat ik heb geleerd :

Ik weet nu dat de mientocht deze naam heeft gekregen omdat je overal in het windmolenpark mierenhoppen van rode mieren vindt. Deze soort is typisch voor naaldwouden. Je hoeft je geen zorgen te maken: ze bijten niet!

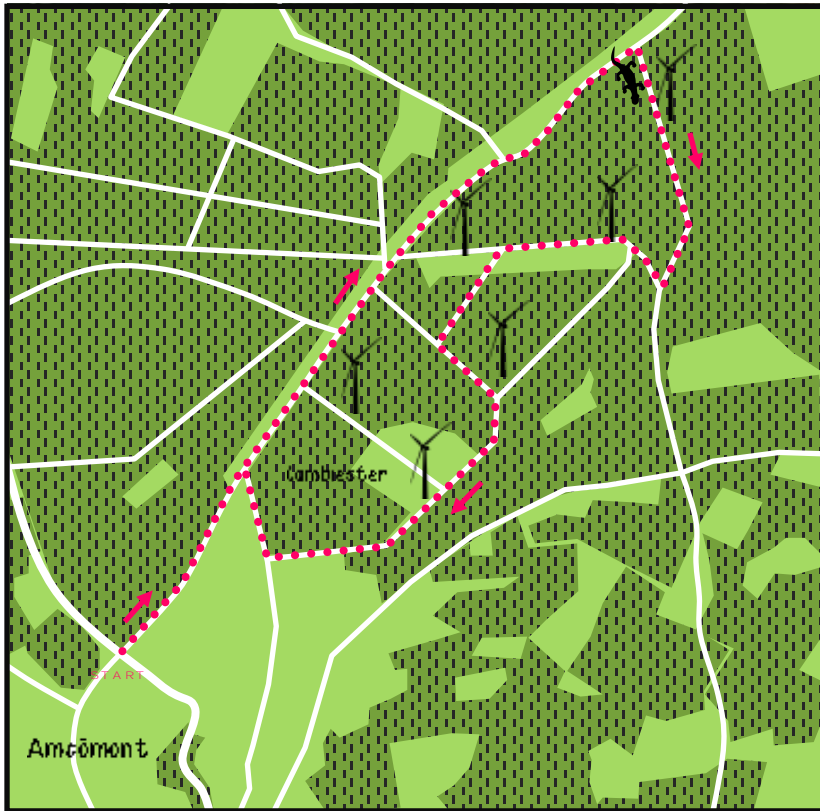
Het mooiste plekje van deze tocht :

Ik heb echt wel genoten van de observatiehut. Er is zelfs een picknicktafel. We zijn er een tijdje gebleven: dat was superleuk !

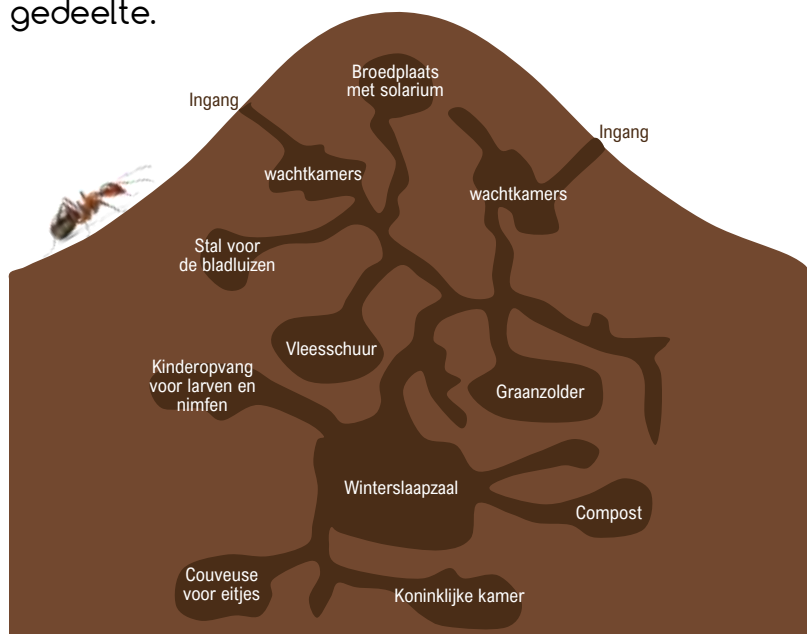

- Afstand: 6 km (+/- 2 uur)
 - Wegwijzer:
 - Start: Site Éolien du Lambiester
 4990 AMCÔMONT (LIERNEUX)
 Lat. 50.31814 - Long. 5.81298
 - : JA *Alleen een wat modderige doorsteek bij nat weer.*

HOE WERKT EEN MIERENHOOP?

Hij heeft de vorm van een koepeldak en is opgebouwd met een hoop aarde en allerlei materialen uit het bos. Binnenin zijn er veel gangen en galerijen. Een mierenhoop wordt zeer zorgvuldig en berekend aangelegd. Het koepeldak krijgt een donkere kleur: zo blijft een maximum aan warmte behouden. Ook de oriëntatie, altijd naar het zuidoosten, is erop gericht om meteen de eerste lichtstralen op te vangen. In het netwerk van gangen wordt alles gecreëerd om de mierenhoop doeltreffend te organiseren, om een schuilplaats te hebben tegen slecht weer, maar ook om de koningin te beschermen bij een aanval. Daarom liggen de koninklijke kamer en de broedruimte duidelijk in het moeilijkst te bereiken gedeelte.

WIST JE DIT?

De rode bosmier is - zoals de meeste mieren - een alleseter. Toch zoekt ze vooral voeding van dierlijke oorsprong (insecten). Ze speelt dus een primordiale rol in de regeling van de soorten en de recycling van organisch materiaal: kadavers, uitwerpselen, ...

Bij wijze van anekdote ...

Luminus ligt - met steun van de Waalse overheidsdienst 'landbouw en milieu' en van de gemeente - aan de basis van deze 'Boucle des fourmis' (mierenwandeling). Aannemer Etienne Lorent uit Stoumont heeft de bewegwijzering, alle didactische borden en de tijdelijk aangebracht en ook de reuzensculptuur van de salamander gecreëerd (met stenen uit de groeve van Sart). Hij heeft ook de observatiehut ontworpen en gebouwd, vlak onder de hoogspanningslijn die Hélija beheert. Op deze plek vind je ook de startplaats van een MTB-parcours van 20 km (de 'Boucle du loup' - wolventocht, met een knipoogje naar het gemeentelijke embleem.

Ken jij het onderscheid tussen:

DE BIJ

Grootte: 1 tot 1,5 cm

Uiterlijk: harig lichaam, bruin en vaalgeel gestreept.

De bij produceert honing maar is vooral onmisbaar voor het behoud van de biodiversiteit: ze staat in voor de bestuiving van een massa soorten door stuifmeelkorrels van de ene bloem naar de andere te brengen. Ze voedt zich met nectar en stuifmeel en steekt alleen als ze zich bedreigd voelt.

DE WESP

Grootte: 1,5 tot 2 cm

Uiterlijk: zwarte en felgele strepen, opvallende taille, weinig beharing.

De wesp is een zeer nuttig insect: ze ruimt de natuur op door kadavers van insecten en dieren te eten. De wesp is een alleseter en beschikt over krachtige kaken om haar prooi te verscheuren. Ze kan zeer agressief zijn (vooral tegen het einde van de zomer) en haar steek is pijnlijk ...

DE HOMMEL

Grootte: +/- 2,2 cm

Uiterlijk: harig en gedrongen lichaam, zwart en geel.

De hommelmel kan je herkennen aan zijn rumoerige vlucht. Het is een onvermoeibare bestuiver! Net zoals de bij draagt ze bij tot de bevruchting van talrijke plantensoorten. Ze is niet agressief en steekt enkel om zichzelf te verdedigen.

DE HOORNAAR

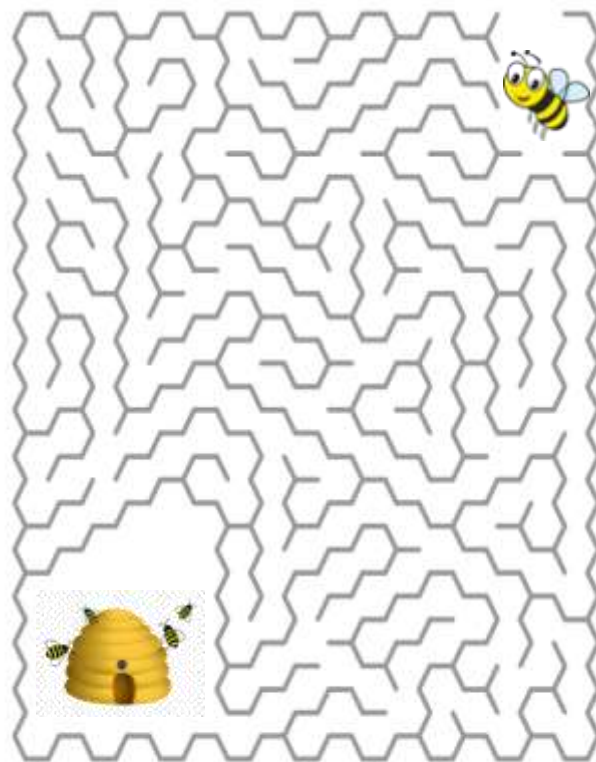
Grootte: 3 tot 3,5 cm

Uiterlijk: lijkt op de wesp, maar groter en bruin.

Net zoals de wesp is de horzel zeer nuttig voor de regulering van vele insectensoorten die haar belangrijkste voedingsbron vormen. Ondanks haar slechte reputatie is ze niet agressief en steekt ze enkel uit verdediging als ze zich aangevallen voelt.

Dit insect lijkt op een bij, maar... wat is het?

Het is een **zweefvlieg**, een zwart-en-geelgestreepte vliegensoort die erg treffend lijkt op een bij of een wesp. In tegenstelling tot die andere soorten heeft de zweefvlieg geen angel. Ze kan dus niet steken! Deze gelijkenis met bijen, wespen of hommels is hun bescherming tegen hun predatoren (vooral vogels) die deze insecten liever links laten liggen omdat ze liever niet gestoken worden! Dit natuurfenomeen, de nabootsing waarmee zweefvliegen zich beschermen, noemen we mimetisme.

LAND ART

Wat is het?

Deze artistieke beweging steunt op het gebruik van materialen die je in de natuur vindt (hout, aarde, stenen, zand, water, rotsen, bloemen, ...). Die hedendaagse kunstwerken worden tentoongesteld in de openlucht tot ze vergaan door natuurlijke erosie.

Wij zijn onder windmolen Nr 6 even blijven rondhangen. Ik heb een kunstwerkje gemaakt met wat de natuur me daar ter beschikking stelde. Mijn zus heeft enkele stenen gebruikt om kleine huisjes te bouwen voor de mieren. Voor mijn creatie heb ik stenen gebruikt, en sparappels, mos, varens, aarde, ... Ik wou ook een windmolen afbeelden, en ik heb dus natuurlijk koord gebruikt om de schoepen van mijn windmolen onderling te verbinden.

BOUW EEN INSECTENHOTEL

WAARVOOR DIENT HET?

In de insectenhôtels kunnen nuttige insecten (werksters en verstuiwers) veilig beschermd de winter doorbrengen om dan in de zomer hun eitjes te leggen.

MATERIAAL:

- ◆ Lege conservenblikken.
- ◆ Touw.
- ◆ Takjes, sparappels, karton, stro, dode bladeren, houtspaanders, holle stengels, mos, ... Zorg voor variatie in vormen en materialen!

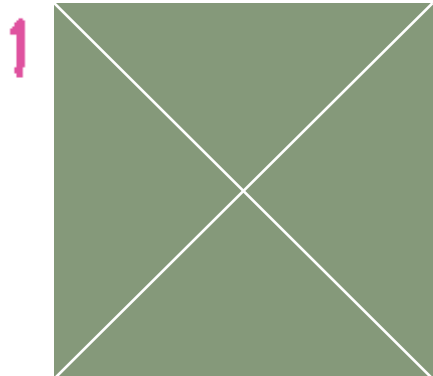

Om je nieuwe huurders een gunstig en veilig onderdak te bieden, moet je het hotel ongeveer 30 cm boven de aarde opstellen, dicht bij je moestuin of een bloemenweide! Richt de openingen naar het oosten of het zuiden, want insecten houden van ochtend- en middagzon. Tegelijk zitten ze dan normaal beschermd tegen de slagregen.

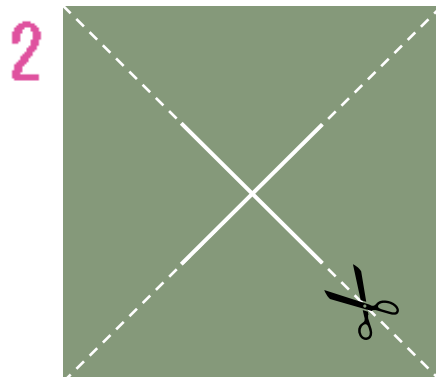
Bouw een windmolentje

OM DIT MOLENTJE TE
BOUWEN, HEB JE NODIG:

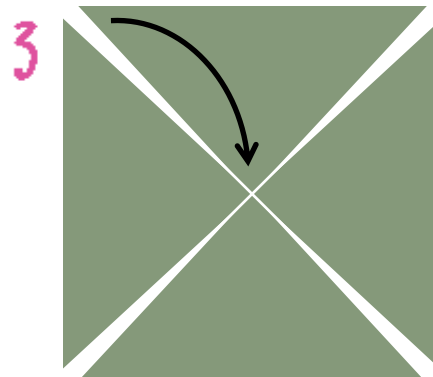
- ◆ Een wat dikker blad papier, A4 of A3.
- ◆ Een houten brochette-spies of een mooi recht takje, bijvoorbeeld van de hazelaar!
- ◆ Een duimspijker, een naald, een spijker of een tandenstoker.
- ◆ Een kurk.
- ◆ Een schaar.
- ◆ Een lat.
- ◆ Lijm of kleefpapier.

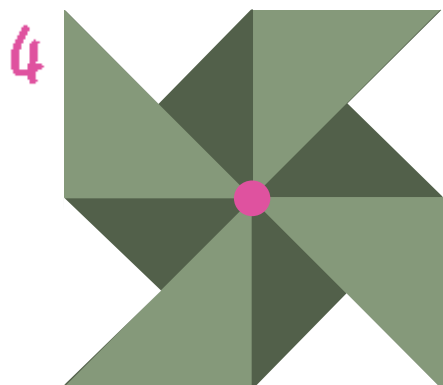
Knip een vierkant uit het blad papier, teken de diagonalen.

Knip de diagonalen tot ongeveer halfweg de lijn.

Plooi de hoekpunten naar het midden van het blad en lijm ze daar vast.

Boor de brochettespies (of het takje) in de kurk. Prik nu je molentje erop vast! Klaar!

Verborgen woorden en sudoku

De woorden zitten horizontaal, verticaal én diagonaal verborgen.

Q	S	R	T	M	L	B	E	U	K	E	N	M	S
T	W	Y	R	J	N	I	W	G	E	I	K	I	F
Y	A	A	O	T	F	S	E	X	Y	X	Z	E	Q
Y	N	X	I	A	I	E	N	R	L	U	R	R	Q
L	D	S	S	V	J	G	E	K	N	D	J	E	D
E	E	L	-	I	N	J	O	K	H	E	O	N	Z
I	L	I	P	E	S	P	N	U	H	U	U	E	W
S	I	J	O	L	P	X	L	W	V	O	S	X	Y
T	N	P	N	S	A	V	W	V	K	Y	O	Z	O
E	G	S	T	A	R	P	O	O	B	O	E	R	P
E	E	T	S	L	P	E	F	V	A	I	G	I	N
N	N	E	H	M	J	H	A	A	S	U	H	S	V
C	K	E	M	R	A	R	D	E	N	N	E	N	I
C	W	N	J	S	J	G	M	A	R	K	O	S	E

- GOUVY
- LIERNEUX
- TROIS-PONTS
- VIELSALM
- ARDENNEN
- WANDELINGEN
- FIJNSPAR
- BEUKEN
- EKKHOORN
- SLIJPSTEEN
- LEISTEEN
- ARKOSE
- DOE
- EIK
- HAAS
- MIEREN

Vul de roostertjes in zoals bij een sudoku! Elk symbooltje mag slechts één keer opduiken in elke kolom, elke rij en elk vierkantje van negen vakjes.

-
-
-
-
-
-
-
-
-

DIERENFOTOGRAFIE: de natuur als passie!

Ontmoeting met Josy Mottet.

Wat zijn volgens jou de onmisbare eigenschappen om een goede dierenfotograaf te worden?

Om te beginnen: de passie! En verder: geduld, respect voor de natuur, in stilte observeren, en discretie.

Rond welk tijdstip moet ik op pad (en wáár) om te hopen dat ik een dier te zien krijg?

Dieren zoals reeën en reebokken, vossen, hazen of vogels kan je écht op elk moment van de dag voor de lens krijgen. Andere dieren zijn echter heel schuw: herten, everzwijnen, dassen, uilen, ... komen pas tevoorschijn als de nacht gevallen is. Je kan deze dieren te zien krijgen op de wegen, in de weiden en op de rand van het bos.

Welk dier is het gemakkelijkst te fotograferen? En bij welk dier is het héél erg ingewikkeld?

De vos is ongetwijfeld het gemakkelijkst te fotograferen. Het everzwijn daarentegen is héél schuw en schichtig!

Wat is het aangewezen seizoen om de natuur en de dieren te fotograferen?

De lente! De dagen worden dan langer, de dieren hebben een winter achter de rug en snakken naar vers gras. En het is ook het seizoen waarin de dieren geboren worden.

Ontdek de foto's van Josy op zijn website:
<https://josymottet.wixsite.com/monsitel>

Maison du Tourisme Haute Ardenne

Avenue de la Salm 50 - 6690 VIELSALM

+32 (0)80 21 50 52 - info@haute-ardenne.be

www.haute-ardenne.be

